

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงานและโครงการทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ดังสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษา ศึกษาการได้มาซึ่งนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 97 คน หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน ครู-อาจารย์ จำนวน 365 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 462 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี 3 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา

ประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในการวางแผนการศึกษา

ประเภทที่ 3 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้ตอบแบบสอบถาม การกำหนดและการนำนโยบายไปปฏิบัติในการวางแผนการศึกษา และแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ส่วนแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้รวบรวมจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ (สศ.จ.)

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2532 วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3) แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการกำหนดและการนำนโยบายไปปฏิบัติในการวางแผนการศึกษาวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.4 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษาของแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2532 การศึกษาผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

5.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 462 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 61.26 เป็นเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74

2) อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.73 รองลงมาคือช่วงอายุ 21 - 30 ปี และ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.77 และ 10.82 ตามลำดับ

3) วุฒิทางการศึกษา ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 82.47 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด รองลงมาคือมีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.90 และ 5.63 ตามลำดับ

4) ตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียน ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดคือ ครู-อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 32.62 รองลงมาเป็นหัวหน้าหมวดวิชาและหัวหน้างาน คิดเป็นร้อยละ 26.84 และ 19.48 ตามลำดับ

5) ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งมากที่สุดคือ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.28 รองลงมาคือมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.27 และ 27.27 ตามลำดับ

6) ประสบการณ์ด้านการวางแผนทางการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยศึกษาวิชานโยบายและการวางแผนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.49 และไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการวางแผนเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 59.52 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้รับผิดชอบงานหรือโครงการ คิดเป็นร้อยละ 75.76 รองลงมาคือ เป็นผู้เขียนโครงการและผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 71.43 และ 69.70 ตามลำดับ

5.4.2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงานและโครงการทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1) การจัดทำโครงการและงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา พบว่า
อันดับ 1 จำนวนโครงการและงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายข้อ 2 ด้านคุณภาพทางการศึกษา
จำนวนโครงการคิดเป็นร้อยละ 35.18 จำนวนเงินงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 38.10 อันดับ 2
สอดคล้องกับนโยบายข้อ 10 ด้านการพัฒนาระบบบริหารและสนับสนุน จำนวนโครงการคิดเป็น
ร้อยละ 22.98 จำนวนเงินงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 31.90 อันดับ 3 สอดคล้องกับนโยบายข้อ 7
ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพ มีจำนวนโครงการคิดเป็นร้อยละ 9.40 จำนวนเงินงบประมาณคิด
เป็นร้อยละ 9.92

2) การวิเคราะห์จำนวนโครงการและงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนงานการบริหาร และ
การพัฒนาศึกษา กรมสามัญศึกษา ปรากฏว่าจำนวนโครงการและงบประมาณมากที่สุดเป็น
อันดับ 1 อยู่ในแผนงานหลักคุณภาพการศึกษา แผนงานส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้การสอนวิชาสามัญ
จำนวนโครงการคิดเป็นร้อยละ 23.95 จำนวนเงินงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 24.85 อันดับ 2
โครงการสอดคล้องกับแผนงานหลักคุณภาพการศึกษา แผนงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชา
ชีฟ คิดเป็นร้อยละ 8.75 จำนวนเงินงบประมาณสอดคล้องกับแผนงานหลักการบริหารและการ
จัดการศึกษา แผนงานการบริหารและพัฒนาวัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 13.43
อันดับ 3 โครงการสอดคล้องกับแผนงานหลักการบริหารและการจัดการศึกษา แผนงานบริหารและ
พัฒนาวัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 7.04 จำนวนเงินงบประมาณสอดคล้องกับแผน
งานหลักการบริหารและการจัดการศึกษา แผนงานการบริหารการเงินและพัสดุ คิดเป็นร้อยละ
8.45

5.4.3 ผลการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1) การศึกษาผลการกำหนดนโยบาย พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการกำหนดนโยบายของ
โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 99.13 โดยนโยบายที่กำหนดขึ้นของโรงเรียนนั้นได้มา
จากนโยบายของกรมสามัญศึกษาเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 82.25 รองลงมาได้นโยบายมา
จากนโยบายเดิมของปีก่อน และกำหนดนโยบายขึ้นใหม่ คิดเป็นร้อยละ 28.79 และ 16.88 ตาม
ลำดับ

ก่อนการนำนโยบายของกรมสามัญศึกษามาปฏิบัติ พบว่า ได้มีการวิเคราะห์นโยบายของกรมสามัญศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติแล้วปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.39 รองลงมาคือ นำนโยบายกรมสามัญศึกษามาใช้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 7.22

ในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน ปรากฏว่าบุคลากรส่วนมากในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 85.50 บุคลากรดังกล่าวเป็นฝ่ายบริหารประกอบด้วยผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.59 รองลงมาคือหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน คิดเป็นร้อยละ 66.67 โดยบุคลากรดังกล่าวมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นต่อฝ่ายบริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่มีส่วนร่วมในการร่างนโยบายคิดเป็นร้อยละ 38.96 เมื่อได้นโยบายแล้วปรากฏว่า ส่วนมากโรงเรียนได้มีการจัดสัมมนาว่านโยบายและประชาสัมพันธ์ร่างนโยบายแก่บุคลากรในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 62.12

2) การศึกษาผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ สรุปได้ว่า การบริหารงานตามนโยบายโรงเรียนได้มีการนำนโยบายไปใช้ในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.47 ในการจัดทำโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน . ส่วนมากจัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน คิดเป็นร้อยละ 75.32 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการวางแผนในโรงเรียนมากที่สุดคือ คณะกรรมการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 57.58

โรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 89.61 วิธีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศมากที่สุดคือสำรวจปัญหาและความต้องการใช้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องคิดเป็นร้อยละ 64.50

โรงเรียนส่วนมากได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนแก่บุคลากรในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.09 มีการจัดให้ความรู้ในเรื่องการเขียนโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.32 รองลงมาคือให้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลแผนงานหรือโครงการคิดเป็นร้อยละ 53.46 ในการกำหนดปัญหา และความต้องการในการวางแผนโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการสำรวจปัญหาและความต้องการของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.62 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ คิดเป็นร้อยละ 86.15 และในการกำหนดวัตถุประสงค์แนวทางการแก้ปัญหา การพัฒนาโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการให้ผู้บริหารร่วมกับครูกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา/การพัฒนาวิเคราะห์และเลือกวิธีการที่ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.85 ในการเขียน

โครงการเพื่อบรรจุลงในแผนปฏิบัติการ ผู้ที่ทำหน้าที่เขียนโครงการมากที่สุด คือ ครู-อาจารย์ ที่ได้รับมอบหมาย คิดเป็นร้อยละ 81.39 รองลงมาเป็นหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน คิดเป็น ร้อยละ 78.79

โรงเรียนส่วนมากมีหลักการพิจารณาคัดเลือกงานหรือโครงการ เพื่อบรรจุลงในแผนปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 91.34 ในการคัดเลือกโครงการได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของโครงการ (โดยพิจารณาจากเงิน กำลังคน เวลา วิธีดำเนินการ และข้อจำกัดอื่น ๆ) มากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 69.91 ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 92.42 ปฏิทินปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นนำไปใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระยะเวลา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.62 โรงเรียนส่วนมากมีการเตรียมบุคลากรก่อนการปฏิบัติตามแผน คิดเป็น ร้อยละ 83.98 วิธีการที่ใช้ในการเตรียมบุคลากรมากที่สุด คือการประชุมชี้แจงคิดเป็นร้อยละ 79.44

โรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามแผน คิดเป็นร้อยละ 65.37 ผู้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานคือ คณะกรรมการวางแผนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.83

โรงเรียนส่วนมากได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน คิดเป็นร้อยละ 88.74 ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนมากที่สุด คือคณะกรรมการติดตามและประเมินผล คิดเป็น ร้อยละ 43.94

โรงเรียนส่วนมากมีเครื่องมือในการประเมินผลงานหรือโครงการ คิดเป็นร้อยละ 80.52 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลมากที่สุดคือแบบรายงานผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 60.82 โรงเรียนได้มีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดงานหรือโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.19

โรงเรียนได้มีการนำผลการประเมินระหว่างดำเนินงานตามโครงการไปใช้เป็นส่วน มาก คิดเป็นร้อยละ 65.37 นำเอาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.65

โรงเรียนส่วนมากหลังจากประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วได้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนคิดเป็นร้อยละ 84.42 ลักษณะการรายงานมากที่สุดรายงานการปฏิบัติตามแผนทั้งหมด และมีข้อเสนอแนะด้วย คิดเป็นร้อยละ 50.22 โรงเรียนส่วนมากมีการนำเอาข้อมูลจากรายงานการปฏิบัติงานตามแผนไปใช้คิดเป็นร้อยละ 77.92 มีจุดประสงค์เพื่อนำผลการปฏิบัติงาน

ไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานหรือโครงการต่อเนื่องในปีต่อไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.48

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.98 กรอบความคิดที่ยึดเป็นแนวทางในการเขียนโครงการคือ นโยบายจุดเน้นหรือเจตนารมณ์ของกรมสามัญศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.86 โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการ คิดเป็นร้อยละ 96.94 โรงเรียนส่วนมากได้มีการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการ คิดเป็นร้อยละ 86.73 การจัดสรรงบประมาณส่วนมากพิจารณาจัดสรรตามแผนงานและโครงการตามความสำคัญ และพิจารณาจัดสรรตามแผนงานและโครงการที่ฝ่ายหมวดวิชา และงานต่าง ๆ ที่เสนอมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 47.96

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนมากโรงเรียนใช้เกณฑ์สนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 72.45 ส่วนโครงการที่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ส่วนมากมีสาเหตุมาจากการขาดวัสดุอุปกรณ์คิดเป็นร้อยละ 34.08

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การวางแผนทางการศึกษาในโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนในระดับ "มากที่สุด" คิดเป็นร้อยละ 38.78

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากพอใจในผลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในโรงเรียน อยู่ในระดับ "พอใจมาก" คิดเป็นร้อยละ 54.08

5.4.4 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด พบว่า ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการวางแผนในชั้นการวางแผน ชั้นการประเมินผล อยู่ในระดับ "มาก" ส่วนการวางแผนในชั้นการปฏิบัติตามแผนมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ "น้อย"

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษา การศึกษาผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและควรแก่การนำมาอภิปรายผลหลายประการดังนี้

5.5.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การเขียนโครงการเพื่อบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการพิจารณาให้สอดคล้องกับแผนงานการบริหารและการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัย ดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการวางแผนในองค์การหรือหน่วยงานของ อุทัย (2531) กล่าวว่าการวางแผนของหน่วยงานและองค์การนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องวิเคราะห์ทบทวนภารกิจ กำหนดและยืนยันจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้แน่ชัด ประมวลข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงปัญหา และความต้องการในการพัฒนาของหน่วยงานในลักษณะต่าง ๆ ตามสาขางานที่รับผิดชอบ ในขณะเดียวกันกับที่ต้องพิจารณานโยบายและข้อกำหนดจากหน่วยเหนือที่มีอำนาจควบคุม กำกับหน่วยงานนั้นโดยตรง ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะกำหนดสิ่งที่ปฏิบัติจัดทำสิ่งซึ่งระบุไว้ในแผน (Plan) แผนงาน (Programs) และโครงการ (Projects) ต่าง ๆ ของหน่วยงานนั้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน (2532) ได้ศึกษาการพัฒนานโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 11 พบว่า นโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านการกำหนดมาตรการของนโยบายมีความชัดเจนปานกลาง วัตถุประสงค์ กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการของโครงการมีความสอดคล้องกับทิศทาง มาตรการ และเป้าหมายของโครงการทุกโครงการ

จากการวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2532 พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชัยภูมิ ได้จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา จำนวนมากอันดับที่ 1 ในนโยบายด้านคุณภาพทางการศึกษา ที่กล่าวว่า

พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนของนักเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีความรู้ ความคิด ทักษะปฏิบัติ คุณธรรม น้ำใจ ค่านิยมที่สมดุลงดคล้องกัน เพียบพร้อมเพื่อการศึกษาคือ การเข้าสู่ตลาดแรงงาน และประกอบอาชีพอิสระ ทั้งในสายอาชีพของบิดามารดาหรืออาชีพอื่นที่สามารถดำเนินการได้ในท้องถิ่น ตามแผนงานส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสามัญ

อันดับที่ 2 นโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและสนับสนุน ที่กล่าวว่า เร่งรัดพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนงานของคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด พร้อมทั้งมอบอำนาจการบริหารงานและการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาไปสู่จังหวัดให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาภายในจังหวัด และกับคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อให้การศึกษามีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาการอาชีพ และการพัฒนาชุมชนของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ตามแผนงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีพ และแผนงานการบริหารและพัฒนาวัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่

อันดับที่ 3 ในนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพที่กล่าวว่า พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีมาตรฐานสุขภาพที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การจัดการบริหาร และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การป้องกันโรคภัย นันทนาการและการส่งเสริมสุขภาพจิต ตามแผนงานการบริหารการเงินและพัสดุ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่องทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษาที่กล่าวว่า

1) กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า นักเรียน เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังจากการประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน (สามัญชน คนธรรมดาทั่ว ๆ ไป) ซึ่งจะเป็นบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ตามที่หลักสูตรเปิดโอกาสไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้นักเรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ให้เป็นคนร่าเริง แจ่มใส มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกตัญญู ซื่อ ประหยัด เป็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะ มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ และสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2) กรมสามัญศึกษาเชื่อว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียน จะมีส่วนในการ เสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ มีผู้กล่าวว่า ครูอาจแบ่งเป็น ประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทคือ ครูพูดได้ และครูที่พูดไม่ได้ ครูพูดได้เป็นที่รู้จักกันดี และได้รับการยกย่องและยอมรับกันว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ครูพูดไม่ได้มักได้รับการกล่าวถึงน้อย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนถือว่าเป็นครูที่พูดไม่ได้ เชื่อว่าโรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สดชื่น สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ได้รับการดูแล มีความเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งจะให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพล ทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย และรักความร่มรื่นไปด้วย ถือว่าคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรอันจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียนโดยครูประเภทพูด ไม่ได้นี้ได้อย่างมาก จึงเห็น เป็นการสมควรที่โรงเรียนจะต้องพยายามจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อ ประโยชน์ในการที่เด็กจะได้พัฒนาให้เต็มความรู้ความสามารถ

นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพสอดคล้องกับจุดเน้นสำหรับปี 2531-2532 ข้อ 4 ที่ว่ามุ่งส่งเสริมการดนตรี กีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทั้งในด้านความเข้าใจในแนวความคิด กิจกรรม และการเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

5.5.2 การศึกษาผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1) ด้านการกำหนดนโยบาย จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากมีนโยบาย ในการบริหารงาน ร้อยละ 99.13 ซึ่งได้มาจากนโยบายของกรมสามัญศึกษา ก่อนนำนโยบายของ กรมมาใช้ได้มีการวิเคราะห์นโยบายของกรมสามัญศึกษาไปปฏิบัติแล้วปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพ ปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบาย บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วน ร่วมด้วย ได้แก่ ฝ่ายบริหารประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย และหัวหน้า หมวดวิชา หัวหน้างาน โดยบุคลากรดังกล่าวได้เสนอข้อคิดเห็นต่อฝ่ายบริหาร และร่วมในการ ร่างนโยบาย แล้วได้มีการจัดสัมมนาร่างนโยบายและประชาสัมพันธ์ร่างนโยบายแก่บุคลากรในโรง เรียนด้วย ร้อยละ 62.12 จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิเวศน์ (2529) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น : นโยบายและปฏิบัติ พบว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการ กำหนดนโยบายการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ครบทั้ง 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนเตรียมการเพื่อ

การกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากนำนโยบายไปปฏิบัติในการวางแผนการศึกษา ร้อยละ 82.47 โดยนำไปใช้ในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการจัดทำโครงการเพื่อบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวางแผนคือคณะกรรมการวางแผน โรงเรียนได้มีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผน การหาข้อมูลใช้วิธีการสำรวจปัญหาและความต้องการใช้ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับ การวางแผนแก่บุคลากร ร้อยละ 80.09 ให้ความรู้ในเรื่องการเขียนโครงการ เรื่องการประเมินผลแผนงานหรือโครงการ ในการกำหนดปัญหาและความต้องการในการวางแผนโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการสำรวจปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโรงเรียนใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ ร้อยละ 86.15 การกำหนดวัตถุประสงค์แนวทางในการแก้ปัญหา/การพัฒนาโรงเรียนใช้วิธีการให้ผู้บริหารร่วมกับครูกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา/การพัฒนาวิเคราะห์และเลือกวิธีการที่ดีที่สุด ร้อยละ 84.85 ผู้ทำหน้าที่เขียนโครงการคือ ครู-อาจารย์ที่ได้รับมอบหมาย การคัดเลือกงานหรือโครงการได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของโครงการ

โรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระยะเวลา โรงเรียนได้เตรียมบุคลากรก่อนการปฏิบัติตามแผน โดยการประชุมชี้แจง ร้อยละ 79.44

โรงเรียนส่วนมากได้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามแผน ซึ่งคณะกรรมการวางแผนเป็นผู้จัดทำ โรงเรียนส่วนมากได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนโดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานกระทำเมื่อสิ้นสุดงานหรือโครงการ ได้มีการนำเอาผลการประเมินระหว่างดำเนินงานตามโครงการไปใช้ในการแก้ไขปัญห และปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการ จากการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วได้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามแผน ได้นำเอาผลการรายงานไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานหรือโครงการต่อเนื่องในปีต่อไป ร้อยละ 69.48 และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนใหม่ จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีในการวางแผนตามขั้นตอนกระบวนการวางแผนการศึกษาคือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ศักดิ์ชัย (2528) ได้วิจัยเรื่องกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครู โดยรวมและจำแนกตามวุฒิ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนดำเนินการ ตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผล การวิจัยของ Mayatt (อ้างถึงใน สมาน, 2532) วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการวางแผนการศึกษา กรอบกำกับในการเปลี่ยนแปลงของการวางแผนแม่บททางการศึกษาโดยพัฒนาเป็นคู่มือการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในเอกสารหนังสือ คู่มือการวางแผน 7 อย่างคือ คณะกรรมการในการวางแผน ทีมงานหรือการทำงานเป็นกลุ่ม หลักในการวางแผนปฏิบัติการ ความต้องการความสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ความคาดหวังและการพัฒนา คณะกรรมการดำเนินงาน การประเมินผลการเลือกสรรหนังสือคู่มือที่มีคำแนะนำวิธีดำเนินการ

โรงเรียนส่วนมากจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ร้อยละ 98.98 การจัดทำแผนทุกประเภท จะต้องให้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นหรือเจตนารมณ์ของกรมสามัญศึกษา โรงเรียนได้มีการ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการ ร้อยละ 96.94 โรงเรียนได้มีการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการ การจัดสรรงบประมาณพิจารณาจัดสรรตามแผนงาน และโครงการตามความสำคัญ เกณฑ์พิจารณาในการคัดเลือก โครงการใช้เกณฑ์วิธีดำเนินงานที่ระบุไว้จะสามารถปฏิบัติได้จริงตามข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร และ ความสามารถหรือไม่ โครงการที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีสาเหตุมาจากการขาดวัสดุอุปกรณ์ และ พบว่าการวางแผนทางการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพ การเรียนการสอนในระดับ "มากที่สุด" ผลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในโรงเรียนอยู่ในระดับ "พอใจมาก" และปรากฏว่าผลการวิจัย สอดคล้องกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกรมสามัญศึกษา

5.5.3 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด

จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหาและ อุปสรรคในด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการวางแผนในขั้นการวางแผน ขั้นการประเมินผล อยู่ในระดับ "มาก" ในด้านการวางแผนขั้นการปฏิบัติตามแผนมีอุปสรรคและ ปัญหาในการดำเนินงานตามนโยบาย "น้อย" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกมินทร์ (2529) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย งบประมาณ ขาดความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และกำหนด

ไว้ไม่เหมาะสมและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน ขาดความร่วมมือและการประสานงานที่ดี เวลาปฏิบัติงานตามแผนมีน้อย สอดคล้องผลการวิจัยของเจริญ (2529) ได้วิจัยและศึกษาเฉพาะกรณี เรื่องการศึกษาระบบการวางแผนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีอุปสรรคและปัญหาในเรื่องความรู้ความสามารถด้านการวางแผนของคณะกรรมการวางแผน การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม การวางแผนไม่ค่อยมีระบบและกระบวนการ ขาดข้อมูลที่เป็นพื้นฐานในการวางแผน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดิ์วีรย์ (2529) วิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบระบบการวางแผนการศึกษาระดับอำเภอในเขตการศึกษา 10 พบว่า ปัญหาการวางแผนในระดับอำเภอมิตั้งนี้ การกำหนดรูปแบบการวางแผนไม่ชัดเจน บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนยังไม่ละเอียดเพียงพอและเชื่อถือได้ และมีความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการวางแผนและที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพิศ (2524) ได้วิจัยเรื่องระบบการวางแผนในวิทยาลัยครูภาคเหนือพบว่า ในกระบวนการวางแผนทั้ง 3 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผน การนำแผนไปใช้และการประเมินผล พบว่า การประเมินผลยังจัดทำน้อยมาก ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการวางแผนคือ ขาดทิศทางนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ขาดสถิติและข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ขาดหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการวางแผน

สรุป

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีการกำหนดนโยบายในการบริหารงานร้อยละ 99.13 ได้นโยบายมาจากนโยบายของกรมสามัญศึกษา การกำหนดนโยบายได้ทำตามกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการวางแผนการศึกษาได้ทำตามกระบวนการวางแผนทั้ง 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด พบว่า โรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับ "มาก"

จากผลการวิจัยดังกล่าว ได้ข้อสังเกตว่า เมื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ทำตามกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และทำตามกระบวนการวางแผนทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว กลับทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่อง

การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการวางแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือหัวหน้างานแผนงาน และคณะกรรมการวางแผนในโรงเรียนเท่านั้น ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ เอกสารเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาได้จัดทำ คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด แจกจ่ายไปยัง โรงเรียนต่าง ๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทางโรงเรียนได้มอบให้ งานแผนงานทำการศึกษา ส่วนครู-อาจารย์ไม่มีโอกาสได้ศึกษา คณะกรรมการวางแผนได้จัดทำ แผนตามกรอบนโยบายที่กรมสามัญศึกษากำหนด หัวหน้างานแผนงานและคณะกรรมการวางแผนใน โรงเรียนยังไม่เข้าใจทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติเพียงพอ จึงไม่สามารถถ่ายทอดให้ครู-อาจารย์ ผู้ซึ่งทำหน้าที่เขียนโครงการ และเป็นผู้รับผิดชอบงานหรือโครงการให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน

การฝึกอบรมการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการวางแผนการศึกษา กรมสามัญศึกษาได้จัดการอบรมให้เฉพาะหัวหน้าสถานศึกษา และหัวหน้างานแผนงาน เพื่อต้องการ ให้นำไปถ่ายทอดแก่ครู-อาจารย์ในสถานศึกษา แต่ปรากฏว่ามีหัวหน้าสถานศึกษาหลายท่านพยายาม ที่จะนำมาถ่ายทอดในลักษณะเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน โดยหัวหน้าสถานศึกษาและหัวหน้างาน แผนงานเป็นวิทยากรหรือวิทยากรจากภายนอก การถ่ายทอดมีเวลาจำกัด อบรมเรื่องนโยบายและการวางแผนได้เพียงบางเรื่อง ทำให้ครู-อาจารย์ผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนเกิดความสับสน ไม่สามารถเชื่อมความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีกับการปฏิบัติได้ จึงทำให้เกิดปัญหามาก

ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นครู-อาจารย์ทำงานมาเพียง 1-5 ปีเท่านั้น ร้อยละ 56.49 ไม่เคยศึกษาวิชานโยบายและการวางแผนอย่างน้อย 1 รายวิชา มาก่อน และร้อยละ 59.52 ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษาให้เป็นผู้เขียนโครงการ และรับผิดชอบงานหรือโครงการตาม แผนแล้ว การทำตามกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการทำตาม กระบวนการวางแผนก็ตามผู้ปฏิบัติทำตามกรอบกำหนดของกรมฯ โดยเข้าใจไม่ชัดเจน มีข้อมูล ไม่ละเอียดเพียงพอ ผลที่ตามมาคือเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่กำหนดในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้ทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดพบว่า ขาดเอกภาพ ขาดรูปแบบและทิศทางแนว ทางร่วมกันในการวางแผนการศึกษา เนื่องจากหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ในระดับจังหวัดยึดถือ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่กรมเจ้าสังกัดกำหนด อีกทั้งโครงสร้างการบริหารและการวางแผน

พัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน จึงเป็นผลให้การจัดการศึกษาไม่ประสานสัมพันธ์และต่อเนื่องระหว่างระดับ และประเภทการศึกษาเท่าที่ควร ขาดรูปแบบระบบการวางแผนพัฒนา การศึกษาระดับจังหวัดที่ชัดเจน และควรจัดฝึกอบรมบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกรมสามัญศึกษา

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาได้จัดทำโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานการบริหาร และการพัฒนาการศึกษา ตามกรอบนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติในการวางแผนการศึกษา บุคลากรภายในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผน กรมสามัญศึกษาจึงน่าจะจัดทำเอกสารให้ความรู้เรื่องนโยบาย และการวางแผนแจกจ่ายให้ทั่วถึงแก่บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา รวมไปถึงการให้การอบรม ให้ความรู้ในเรื่องนโยบายและการวางแผน โดยวิทยากรที่มีความสามารถในเชิงความรู้ และการถ่ายทอด เพราะการวางแผนการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนในระดับ "มากที่สุด"

2) กรมสามัญศึกษาควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดองค์กรการวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด เพราะงานด้านการวางแผนไม่ใช่ทำแผนให้เป็นรูปเล่มแล้วก็เสร็จ แต่งานการวางแผนเป็นกระบวนการที่ทำต่อเนื่องอยู่ตลอดปี ตั้งแต่การเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามควบคุมกำกับและประเมินผล และการปรับแผนในกรณีจำเป็น งานการวางแผนเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นส่วนหนึ่งและเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหาร ดังนั้นควรกำหนดให้มีฝ่ายแผนงานขึ้นในโรงเรียน และควรขอกำหนดตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เพื่อให้งานการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย และการดำเนินการวิจัยที่พบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรที่จะมีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนแก่บุคลากรภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึง และให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน จึงจะทำให้การวางแผนทางการศึกษาวรรลุดุทธประสงค์ของการจัดทำแผน
- 2) การหาเอกสารที่ดีมีประสิทธิภาพ และวิทยาการที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการวางแผน และเข้าใจในรูปแบบการวางแผนของกรมสามัญศึกษาที่ชัดเจน มาทำการฝึกอบรมเรื่องการวางแผน จะทำให้การอบรมบรรลุดุทธประสงค์ของการจัดทำแผน
- 3) การจัดสรรงบประมาณในโครงการ แผนงาน และนโยบายของกรมสามัญศึกษา ควรจะเน้นหนักไปในด้านงานวิชาการ ตามแผนงานส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสามัญให้มากกว่านี้ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสามัญของนักเรียนในจังหวัดชัยภูมิสูงขึ้น

5.6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดต่าง ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้
- 2) ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการวางแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3) ควรมีการวิเคราะห์การใช้เงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในอัตราส่วน งบวิชาการ: งบบริหารทั่วไป: งบสำรองจ่าย เท่ากับ 7:2:1 หรือ 5:4:1
- 4) ควรมีการวิจัยในเรื่องการจัดทำแผนการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป)